

Onderwerp:

Woorden voor verdriet en troost

Niveau: Alle niveaus.
 Waar gaat dit over?: Je schrijft een gedicht over gevoelens en troost.
 Begrippen: Verdriet, kracht, troost, vriendschap, mooiewoorden, verbeelding, associëren.

Veel dichters beschrijven in hun poëzie hun gevoelens. Soms helpt het hen om door een moeilijke periode te komen, of om hun gevoelens te begrijpen. Lezers herkennen zichzelf soms in die gedichten; hen biedt zulke poëzie soms troost. Vandaag kun jij een gedicht schrijven over gevoelens, of over troost. Wie weet herkent iemand zich in jouw gedicht!

opa ijskristallen

Daar stond ik dan,
 dicht naast je
 Ik kon het niet geloven.
 Dit was de laatste keer bij je,
 voordat je voor altijd weg ging.
 Je was weg en bleef weg.
 Ik stond bij het tafeltje,
 met water en de microfoon
 en het papiertje.
 Een papiertje met een gedicht
 over jou.
 Als ik aan je denk,
 zie ik de vakantie in Griekenland.
 Hoe blij je daar was.
 Ik was nog klein,
 maar ik weet alles nog.
 Nu ben je weg.
 Voor altijd.
 Later misschien,
 in een doosje,
 in de glazenkast.

(Isa Norbert, 2012)

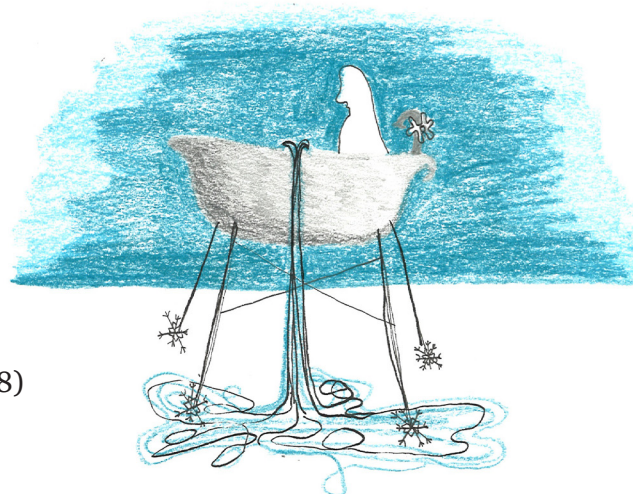
Ik huil sneeuwsterren
 ijskristallen
 dwarrelend over
 land en zee

ik huil stilte
 witrivieren
 in mijn zilver
 tranenbad

ik huil een herinnering
 schitterbloemen
 bij het horen
 van jouw naam

hoor ik stille
 fluistertranen
 in mijn hart
 blijf jij bestaan.

(Iris Penning, 2008)

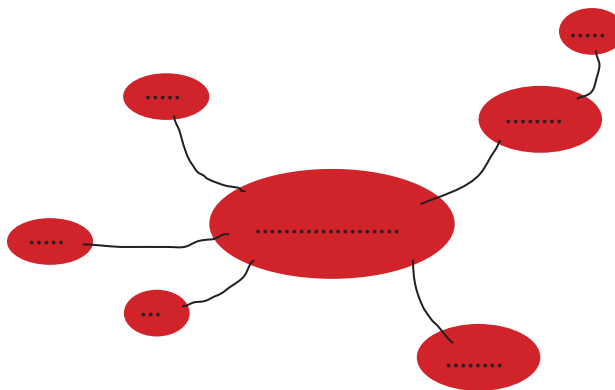

- 1 Lees samen met je klas de gedichten van Isa Norbert en Iris Penning. Waar gaan ze over? Kun je ze navertellen? Hoe denk je dat de schrijfsters van de gedichten zich voelden? Waarin verschillen de gedichten?
 - 2 Ben jij wel eens iets of iemand verloren? Bijvoorbeeld een familielid, een huisdier of een voorwerp dat belangrijk voor je was? Hoe voelde je je toen?
- Doe Maar Dicht Maar is onderdeel van het Poëziepaleis

Schrijf het gevoel of de gevoelens op en teken er een cirkel om. Probeer bij elke cirkel woorden op te schrijven die bij je opkomen als je denkt aan dat gevoel.

Is er een bepaalde kleur die past bij het gevoel dat je opgeschreven hebt?

Een dier? Een seizoen? Muziek? Een gebeurtenis? Een woord? Een film? Alles mag!

3 Probeer hier eens een kort gedicht van te maken: een woordslang bijvoorbeeld, of een verhaal in dichtvorm. Of maak een zintuigendicht waarbij je deze vragen beantwoordt:

- als je het kon zien, hoe zou het er dan uitzien?
- als je het kon ruiken, hoe zou het dan ruiken?
- als je het kon proeven, hoe zou het dan smaken?
- als je het kon aanraken, hoe zou het dan voelen?
- als je het kon horen, hoe zou het dan klinken?

kijken ruiken proeven
voelen horen en schrijven

4 Vinden de ik-personages uit de gedichten die je vandaag gelezen hebt ergens troost in? Zou jij ze willen troosten? Wat zou je tegen ze willen zeggen?

5 Hoe zou een troostend gedicht eruit kunnen zien? Zijn er bepaalde woorden, dingen die je kunt doen, dingen die mensen kunnen zeggen, zinnen, gezegdes, beelden of kleuren die kunnen troosten?

- is er een beeld dat troost?
- een zin die troost?
- een woord dat troost (bijvoorbeeld woorden met een mooie klank?)
- een activiteit die je kunt ondernemen om je goed en krachtig te voelen?

Schrijf het gevoel of de gevoelens op en teken er een cirkel om.

Onderwerp: **Woorden voor verdriet en troost**

Niveau: Alle niveaus.

Inhoud: Met gedichten kun je bepaalde gevoelens onder woorden brengen, maar gedichten kunnen ook troost bieden. Zintuiglijke gedichten schrijven door associatie en beeldvorming.
Nodig: Dichtbundels Doe Maar Dicht Maar en eventueel 'Verzamel de liefde' van Bart Moeyaert (bijvoorbeeld de gedichten 'Hond' of 'Kwijt'), 'Missen' van Toon Tellegen.

Duur: (Verspreid over) twee lessen.

Starter: Lees als starter bijvoorbeeld een gedicht voor van één van bovenstaande schrijvers, of laat een filmpje op YouTube zien dat goed bij dit onderwerp past (Father and Daughter van Michael Dudok de Wit bijvoorbeeld). Ook (Nederlandse) rappers hebben liedjes over verlies en verdriet die aan kunnen spreken. Praat er even over en bereid de leerlingen voor op de les.

Activiteit 1: Lees samen met de klas de gedichten. Hardop voorlezen is bij gedichten prettig voor dyslectische of leeszwakke kinderen. De docent kan het gedicht voorlezen of (vooral als er al eerder een poëzieles gegeven is) een leerling een gedicht voor laten lezen. Bespreek de gedichten in een klassengesprek: waar gaan ze over, hoe voelen de ik-vertellers zich en waarin verschillen de gedichten? Deze laatste vraag kan zich richten op formele aspecten van het gedicht (verhalend / symbolisch, zinnen / losse regels, spreektaal / neologismen), maar ook op de inhoud van het gedicht.

Activiteit 2: Leerlingen mogen nu, als ze dat willen, iets over een eigen ervaring vertellen. Dat kan zo groot of klein als ze zelf willen. Over het verliezen van een portemonnee of lievelingsknuffel, maar ook over het verliezen van een opa of oma. Helpen bij het associëren van emoties en gedachten met beelden, geuren, smaken, gevoelens en geluiden kan door het maken van woordspinnen. Praktische hulp kan ook geboden worden door ansichtkaarten met foto's, kleuren, dieren... Deze methode wordt veel gebruikt bij workshops en therapieën en vergemakkelijkt het beantwoorden van de vraag: "Als je nu een dier was, welk dier zou je dan zijn?"

Activiteit 3: Het maken van een kort gedicht met behulp van deze beelden is de volgende stap. Als dit de eerste keer is dat de leerlingen een gedicht schrijven, is het belangrijk ze te wijzen op 'eisen' van een gedicht. Het hoeft niet te rijmen, wanneer klinkt iets mooi, kan er ook iets worden weggelaten? Benadruk ook dat er niets 'fout' is bij het schrijven van een gedicht.

Activiteit 4: Leerlingen mogen in groepjes overleggen wat ze als troost zouden bieden aan de schrijvers van de voorgelezen gedichten. Inventariseer na enkele minuten de gedachten van de leerlingen, en bespreek deze. Dit is een overgang naar de laatste activiteit; het bieden van troost.

- Activiteit 5: Klassikaal of per groepje of tweetal kunnen woorden verzonnen worden die bijvoorbeeld mooi zijn (en daarom troost bieden), activiteiten die gelukkig maken (sporten, muziek maken), zinnen (die mensen zeggen, die op rouwkaarten staan, in advertenties, boeken of verhalen, gedichten), beelden (blauwe lucht, zonneschijn, bloemen, kleuren). Uit de gelezen (en gemaakte!) gedichten bijvoorbeeld, uit de natuur, tijdschriften (knippen en plakken) of uit de lijst met mooie woorden: <http://www.onzetaal.nl/dossiers/dossiers/het-mooiste-woord-van/> of <http://www.onzetaal.nl/dossiers/dossiers/mooie-woorden/>. Laat van deze beelden, knipsels en collages per groepje een gedichtje samenstellen.
- Afsluiting: Maak van de gedichten over gevoelens een bundel, fysiek (printen en versieren, bijvoorbeeld in samenwerking met vakken als tekenen of handvaardigheid) of online. De gedichten kunnen ook geprint worden en in posterformaat opgehangen worden in de klas.